

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH140025
NAZWA OBSZARU Dolina Środkowego Świdra

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH140025	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Dolina Środkowego Świdra

1.4. Data opracowania 2008-02	1.5. Data aktualizacji 2014-04
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Wawelska 52/54 Warszawa 00-922
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW: 2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*): 2011-03
Data objęcia obszaru ochroną SOO: Brak danych

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna

21.4723

Szerokość geograficzna

52.092

2.2. Powierzchnia [ha]:

1475.69

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL12	Mazowieckie
------	-------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3150			1.33		M	A	C	B	C
6120			2.8		M	B	C	A	C
6410			0.0		M	D			
6430			11.51		M	A	C	A	C
6510			136.35		M	A	C	A	A
7230			0.0		M	D			
91E0			157.9		M	A	C	B	B
91F0			8.12		M	B	C	B	B

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.

- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki				Populacja na obszarze						Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
B	A229	Alcedo atthis			r				V	M	D			
A	1188	Bombina bombina			p				P	M	C	B	C	C
M	1337	Castor fiber			p				P	M	C	A	C	C
B	A031	Ciconia ciconia			r	12	15	p		M	D			
B	A030	Ciconia nigra			r	1	1	p		M	D			
B	A081	Circus aeruginosus			r	1	1	p		M	D			
B	A084	Circus pygargus			r	2	4	p		M	D			
F	1149	Cobitis taenia			p				P	M	C	C	C	C
B	A122	Crex crex			r	10	10	i		M	D			
B	A238	Dendrocopos medius			r				V	M	D			
B	A236	Dryocopus martius			r				V	M	D			
F	2484	Eudontomyzon mariae			p				P	M	C	C	C	C
B	A127	Grus grus			r	3	4	p		M	D			
B	A338	Lanius collurio			r	1	40	p		M	D			
B	A246	Lullula arborea			r				R	M	D			
M	1355	Lutra lutra			p				P	M	C	A	C	C
I	1060	Lycaena dispar			p				P	M	C	B	C	B
F	1145	Misgurnus fossilis			p				P	M	D			
I	1037	Ophiogomphus cecilia			p				P	M	C	B	C	B
F	1134	Rhodeus sericeus amarus			p				P	M	C	C	C	C
I	1014	Vertigo angustior			p				P	M	C	A	A	A

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i

kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).

- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N17	14.47
N10	50.95
N23	3.1
N16	14.5
N19	0.43
N12	16.54
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Rzeka świder, będąca prawym dopływem Wisły, przepływa przez Niziny - środkowomazowiecką i Południowopodlaską. Maksymalna rozpiętość stanu wody świdra wynosi 2,3 m. Nazwa rzeki pochodzi prawdopodobnie od prasłowiańskiego wyrazu swid lub świd (praindoeuropejski rdzeń sweld), który oznacza woda, wilgotny, błyszczeć. Może również wynikać z krętego charakteru rzeki, jak również powstających w jej nurcie wirów wodnych - świdrów. Rzeka na terenie Obszaru płynie na znacznym odcinku naturalnym, meandrującym korytem. Interesującym elementem Obszaru w okolicy Służewa jest pojedynczy oz o wysokości bezwzględnej 154,27 m n.p.m. Jego wysokość względna w stosunku do poziomu doliny świdra wynosi 26,5 m. Długość ozu wynosi ok. 350 m, z czego 130 m przypada na jego grzbiet. Szerokość tego utworu wynosi 120 m. Oz objęty jest ochroną rezerwatową (rezerwat Wólczańska Góra).

4.2. Jakość i znaczenie

Obszar cechuje urozmaicony i niezwykle malowniczy krajobraz, jaki tworzą wyłącznie naturalne, swobodnie meandrujące rzeki. Płynąc pomiędzy wysokimi wyniesieniami moren polodowcowych, świder na niektórych odcinkach przybiera charakter rzeki podgórskiej. Tworzy liczne zakola, przełomy z wysokimi podciętymi brzegami oraz wodospady, zwane szumami. Urozmaicone dno jest piaszczyste, żwirowe lub kamieniste z licznymi głazami i progami. Dużym walorem rzeki jest stosunkowo czysta woda. Jednym z najważniejszych i największych pod względem zajmowanej powierzchni w obrębie doliny elementów szaty roślinnej są użytki zielone. Oprócz łąk wyczyńcowych *Alopecuretum pratensis* oraz łąk z dominującą kłósówką wełnistą *Holcus lanatus* lub śmiałkiem darniowym *Deschampsia caespitosa*. Do częstych należą łąki wilgotne ze związku *Calthion palustris* oraz łąki świeże ze związku *Arrhenatherion elatioris* (6510). Te ostatnie w zależności od warunków wilgotnościowych i zasobności gleby cechują znaczne różnice w składzie gatunkowym, jak i strukturze. W miejscach suchszych i uboższych stałym elementem są gatunki przechodzące z muraw, m. in. zawciąg pospolity *Armeria maritima* subsp. *elongata* i goździk kropkowany *Dianthus deltoides*. Obszary o dużej

wilgotności z kolei determinują obecność ostrożnia warzywnego *Cirsium oleraceum*, ostrożenia łąkowego *C. rivulare*, firletki poszarpanej *Lychnis flos-cuculi*, krwawnicy pospolitej *Lythrum salicaria* i rdestu węzownika *Polygonum bistorta*. Pod względem fitosocjologicznym reprezentują następujące podzespoły: *Arrhenatheretum elatioris typicum*, *A. e. brizetosum mediae*, *A. e. heraclaeetosum*, *A. e. caricetosum gracilis* i *A. e. alopecuro-polygonetosum bistortae*.

Stałym elementem doliny są lasy łąkowe. Bezpośrednio z korytem świdra związany jest nadrzeczny łąg wierzbowy *Saliceum albae* (91E0.1*). Elementem, obniżającym wartość przyrodniczą wielu jego płatów jest obecność w drzewostanie klonu jesionolistnego *Acer negundo*. O wiele lepszy stan zachowania reprezentują łągi olszowo-jesionowe *Fraxino-Alnetum* (91E0.3*). W okolicach Sępopowa, pomiędzy miejscowościami Dobrzyniec i Rudzienko, tworzą one dosyć duże powierzchnie, zróżnicowane pod względem wieku drzewostanów oraz faz rozwojowych. Warty podkreślenia jest fakt, że większość z nich jest okresowo zalewana. Znaczna część łągów to regeneracyjne postacie, odtwarzające się na drodze sukcesji na fragmentach łąk, szuwarów turzycowych i ziołorośli, które zaprzestano użytkować. Ich oś centralną stanowią zarośnięte i zamulone rowy melioracyjne. Niektóre postacie zwłaszcza porastające partie stokowe opadające stromo w kierunku koryta rzeki swoim składem gatunkowym nawiązują do łągów wiązowo-jesionowych *Ficario-Ulmetum minoris* (91F0), które porastają taras zalewowy na lewym brzegu świdra, w okolicach Kołbieli. Pomimo sztucznego drzewostanu cechuje go bardzo bujne, bogate w gatunki charakterystyczne runo. Wieloletnia ochrona rezerwatowa uruchomiła procesy regeneracyjne, w wyniku których w niedalekiej przyszłości nastąpi naturalna odbudowa prawidłowego składu gatunków drzew.

Naturalną obudowę koryta rzeki, rowów oraz skrajów łągów tworzą bujne ziołorośla nadrzeczne ze związku *Convolvuletalia sepium* (6430). Pod względem fitosocjologicznym reprezentowane są przez ziołorośla budowane przez kielisznika zaroślowego, wierzbownicę kosmatą, pokrzywę zwyczajną i sadzka konopiastego - *Calystegio-Epilobietum hirsuti*, *Urtico-Calystegietum sepium* i *Calystegio-Eupatorietum*. Tworzą one układy przestrzenne z częstymi w obrębie doliny ziołoroślami: wiązówki błotnej *Filipendulo-Geranietum*, tojeści pospolitej *Lysimachio vulgaris-Filipenduletum* i krwawnicy pospolitej *Lythro-Filipenduletum ulmariae*.

Do stosunkowo rzadkich siedlisk przyrodniczych należą ciepłolubne murawy (6120*) oraz nieliczne starorzecza (3150).

Dolina świdra stanowi na terenie wschodniego Mazowsza jeden z najważniejszych, po Bugu i Liwcu, korytarz migracyjny oraz miejsce występowania bobra *Castor fiber* (1337) i wydry *Lutra lutra* (1355). Odnajdowane ślady obecności obu gatunków wskazują na równomierne rozmieszczenie ich terytoriów. Z innych ssaków warto wymienić rzęsorka rzeczka *Neomys fodiens*. Dolina świdra ważna jest również jako istotne w regionie miejsce występowania płazów, których stwierdzono tu 12 gatunków, w tym kumaka nizinnego *Bombina bombina* (1188). Ponadto stwierdzono tu znacząca populację poczwarówki zwężonej *Vertigo angustior* (1014).

Pomimo braku dokładnych badań ichtiologicznych mogących określić kondycję populacji poszczególnych gatunków warto zaznaczyć obecność w tutejszych wodach: minoga *Eudontomyzon spp.* (1098), różanki *Rhodeus sericeus amarus* (1134), piskorza *Misgurnus fossilis* (1145) i kozy *Cobitis taenia* (1149). Nie można wykluczyć, że obszar ten jest miejscem ich liczego występowania.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	E01		o
M	E01.03		i
H	A03		o
H	A04		o
M	E01.02		o

H	D01.02		o
L	B		o
H	A01		o
H	J02.03		i
M	I01		i
H	D01.02		i
L	D01.04		i
M	J02.01		i
L	B03		i
M	A05.01		o
M	X		b

Oddziaływania pozytywne

Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	A05.01		o
M	A04		i
M	E01		o
L	D01.04		i
L	A04.03		i
M	X		b
L	B		o
M	A03		i
H	A04		o
H	A03		o
H	A01		o

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

- anonymus 1976 Rezerwat krajobrazowy "Rzeka Świder i Mienia" - opracowanie Instytut Ochrony Środowiska SGGW-AR w Warszawie
- Bisuća-Prószczyński Grzegorz 2008 Inwentaryzacja motyli i ważek w 2008 r. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie, ul. Grochowska 278, 03-841 Warszawa
- Borzęcka I., Buras P., Gasiński Z. 2002 Charakterystyka zespołów i zasobów ryb w dorzeczu Świdra
Opracowanie wykonane na zlecenie Komisji Ochrony Wód przy Okręgu Mazowieckim PZW, Żabieniec, Msc. 23 ss
- Borzęcka I., Buras P., Gasiński Z., Wiśniewolski W. - Ichtyofauna wybranych rzek Niziny Mazowieckiej Roczniki Naukowe PZW (w przygotowaniu)
- Ciosek M., Kot H. Kaszuba Z. 1995 Obszary i obiekty prawnie chronione. [w:] H. Kot. (red.). Przyroda województwa siedleckiego. Urząd Wojewódzki w Siedlcach, Wydział Ochrony Środowiska, Siedlce 77-120
- Falkowski M., Sobociński W. 2008 Inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt projektowanego Obszaru Natura 2000 "Dolina Świdra" z oceną proponowanych wariantów przecięć doliny nową drogą nr 50 i wskazaniem działań ochronnych i kompensujących (na odcinku ...) Biuro Planowania Rozwoju Warszawy. Siedlce-Warszawa 60 ss.
- Falkowski Michał 2008 inwentaryzacja ptaków w 2008 r. Zakład Botaniki AP, ul. Prusa 12, 08-110 Siedlce
- Falkowski Michał 2008 inwentaryzacja szaty roślinnej w 2008 r Zakład Botaniki Akademia Podlaska, ul. Prusa 12, 08-110 Siedlce
- Górski Paweł 2008 Inwentaryzacja herpetofauny w 2008 r. Zakład Parazytologii i Inwazyjologii, SGGW, ul. Cieszewskiego 8, 02-786 Warszawa
- Kowalski M., Lesiński G. 2001 Ssaki Mammalia - zagrożenia i ochrona. [w:] Kot H., Dombrowski A. (red.). Strategia ochrony fauny na Nizinie Mazowieckiej Mazowieckie Towarzystwo Ochrony Fauny, Siedlce 119-126
- Król B. (red.). 1983 Dokumentacja projektowanego Mazowieckiego Parku Krajobrazowego BPRW Warszawa, Warszawa
- Nadleśnictwo Mińsk 1989 Program zagospodarowania rezerwatu częściowego "Wólczajska Góra" na okres od 1.I.1989 do 31.XII. 1998 Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział Warszawa, Nadleśnictwo Mińsk
- Nadleśnictwo Mińsk 2006-2007 Inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych i gatunków
- Rąkowski G. 2003 Plan ochrony Mazowieckiego Parku Krajobrazowego Instytut Ochrony Środowiska, Warszawa
- Romanowski J. 2001 Wydra Lutra lutra L. [w:] Kot H., Dombrowski A. (red.). Strategia ochrony fauny na Nizinie Mazowieckiej Mazowieckie Towarzystwo Ochrony Fauny, Siedlce 379-386
- Strużyński W. 2008 inwentaryzacja mięczaków w 2008 r. Zakład Zoologii, Wydział Nauk o Zwierzętach SGGW, ul. Ciszewskiego 8, 02-787 Warszawa
- Wolnicki Jacek 2008 inwentaryzacja ichtyofauny w 2008 r. Zakład Rybactwa Stawowego, Instytut Rybactwa Śródlądowego, ul. Główna 48, Żabieniec, 05-500 Piaseczno

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

[Powrót](#)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL02	15.3	PL04	71.81		

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL04	Nadwiślański I	*	71.81
PL02	Świder	*	15.3

na poziomie międzynarodowym:

Rodzaj	Nazwa obszaru	Rodzaj	Pokrycie [%]
other	Nadwiślański I	*	71.81

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

[Powrót](#)

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie
Adres:	Polska Henryka Sienkiewicza 3 00-015 Warszawa
Adres e-mail:	rdos.warszawa@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☐	Nie, ale jest w przygotowaniu
☒	Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH140025

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)